

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Religia și „libercugetătorii“.

Din tristul incident al răzvrătirii bis. din România, sub acest titlu, „Voința Națională“ combate temeinic pe sprijinitorii nechemati ai zizaniei, arătînd cu argumente puternice cum în Anglia și Germania știința a ajuns la deplină înțelegere cu teologia. Și cum și noi „cei din jurul „Progresului“ ne-am ocupat în multe rînduri cu chestia aceasta, fiind uneori și rău înțelegîți, mai ales de oameni răi, credem a nu fi de prisos a arăta cititorilor noștri și încheierile acestui fruntaș ziar de peste munți:

Ar fi de dorit să se limpezească odată chestia unor îngîmfați, lipsiți de știință, cari fără să fi adîncit ei înșiși problema cea mare a lumii, a substratului lumii, își închipue că au priceput și dezlegat totul, și privesc cu nemărginit dispreț pe toți cari nu sînt de părere că materialismul simplist, și, deci, anarhist al lui Condorcet și al enciclopediștilor dinainte de revoluția franceză, pus la moda veacului al XIX-lea de Büchner, Molleschof, etc. e tot ce există mai bun.

Alții n'au fost în stare să înțeleagă nici felul de a explica lumea fizică și sufletească, deoarece i-a ferit sfîntul de cunoștinți științifice, și prinurmă n'au putut ști cari sînt cele dinurmă încheieri la cari cercetările moderne au dus și cari sînt ideile ce domnesc în această privință în mintea celor în stare a-și da seamă de ce știm și ce nu știm despre lumea fizică, precum și de

natura și temeiurile celor dinurmă încheieri scoase din observația lumii dinafară.

Dacă ar ști, nu s'ar grăbi atîta a se face de ris afirmînd că singura realitate este materia, ci ar ști că astăzi chiar fizicii au ajuns a reduce fenomenele la energie și a privi materia ca o închipuire scoasă din întipărirea ce lumea dinafară face asupra noastră prin simțuri. Pentru oamenii de știință substratul lumii este o energie sau o putere a cărei mărime întrece orice închipuire, căci pelîngă așa zisele puteri moleculare, s'a dat acum peste cele intraatomice, nemăsurat mai mari.

Dacă ar avea ideile ce gîndesc învățații cari au adîncit mai mult lumea fizică, ar ști că îndărătul materiei ordinare au aflat atome electrice și că atomele electrice sînt alcătuite din eter. Deci substratul lumii e eterul și acesta are însușiri cari nu se împacă deloc cu închipuirile obișnuite: îl cred nealcătuit din părți, dintr'o bucată, etc.

Eată dar că specialiștii în fizică au ajuns a admite ca substrat al lumii o energie, un eter, care nu are nicio asemănare cu materia lui Büchner.

Dealtăparte, acest substrat al lumii, substrat unic, nu e pentru noi închis cu 7 peceți, ci putem pătrunde în el și pe dinlăuntru, nu sîntem numai din armata împresurătoare a cetății lui *Das Ding an Sich*, ci și din garnizoana care-l apără.

Noi sîntem *Das Ding an Sich*, știm deci ce se ascunde îndărătul eterului, sau

materiei, în noi simțim acea energie pînă la care au redus oamenii de știință lumea fizică.

Dar această energie simte, cugetă, voește nu numai în noi, nu numai și în animale, dar în toate vietățile și prinurmă și în minerale simțirea, cugetarea și voința sînt atribute generale ale substratului lumii. Lumea o cunoaștem, deci, și prin simțiri, pe dinafară, dar și pe dinlăuntru ca *Ding an Sich* ce sîntem și deci, ca unii cari putem privi lumea și pe dinafară și pe dinlăuntru.

Acest substrat al lumii se manifestă, nu ca de natură demonică, — părerea lui Paulsen, ci ca de natură dumnezeiască, în oameni, cari au întemeiat Impărăția Binelui, Dreptului și Frumosului, și oamenii ce sînt alta decît *Das Ding an Sich*? Dar se manifestă deasemenea ca divin în societățile animale și chiar în toate organismele. Ceiace simțim noi ca rău, sînt contingente, cari nu pot fi înlăturate, căci substratul lumii e de natură spirituală ca și sufletul nostru, căci Dumnezeu se manifestează după legi ne-strămutate.

La acest adevăr au ajuns filosofi indieni, cari zic în Upanișade: *Eu sînt toate aceste făpturi în totul și'nafară de mine nu mai e altceva și eu făcui toate cele create*.

Dacă preinșii libercugetătorii ar cunoaște aceste adevăruri, ultimele încheieri ale științei și filosofiei, ar pricepe de ce în cele două țări cari merg în fruntea civilizației, în Anglia și în Germania, fruntașii științei au ajuns la înțelegere cu ai Bisericeii.

FOILETON.

La Ciclova-montană.

4

— Impresii. —

De Dămian Izvernicanu.

Mercuri, 8 Iunie.

Cu zile mainainte am hotărît să facem o excursie la Mănăstirea Călugărului¹⁾, care nu e tocmai așa îndepărtată de Ciclova-montană. Se angajaseră mai mulți înși.

Dar numai unul s'a ținut de cuvînt. Insoțit de acest tovarăș am plecat. Cînd am ieșit din sat și am ajuns pela *cusniță*, o boare dulce și răcoroasă, un aer curat și înviorător ne izbi în față. Valea era tăcută și liniștită, numai apele rîului vuiiau ușor în matca lor, pe unde săgetau pești arginții. O privighetoare cînta duios în nește tufe, undeva pe culmi îndepărtate o merlă șuera, ear în salciile de pe marginea apelor o droae de vrăbii gureșe ne alăuziau.

La dreapta pe malul rîului, adumbrită de un tei învechit și de cițiva brazii, curgea liniștită fîntina „Olga“. Multe clipe vesele și dragi am petrecut eu în vremurile apuse lingă această fîntină cu șopot dulce și apă rece.

¹⁾ Unii zic și scriu *Călugăra* ceiace e greșit, deoarece atît valesă cit și coasta unui munte se numește... a *Călugărului*. Nemții însă neputînd pronunța cuvîntul „călugărului“ corect, l-au schimbat în *calucara*, ear Românii au început să-l imiteze pe aceștia, zicînd: *Călugăra*.

Peste ape, pe țărmul opus, într'o cotitură mai largă a dealurilor, se întindea un zăvoi cu salcii și cu plopi, ear pe jos cu covoare de earbă verde mătăsoasă. Printre perdelele de frunzișuri, îngropata în verdeață, se iviau albe și sfioase zidurile unei mori, ce se asemana mult cu un castel solitar. Încungiurat de murmurul apelor, de verdeață și de sfîncile pitorești ale „Simionului“ ce-și ridică vîrfurile ascuțite falnic în sus, ce de veacuri îndelungate spintecă norii cerului, părea un castel, din lumea basmelor unde se întîlnesc cu dor Feți-frumoși și Cosinzene.

Am mers maideparte. Deasupra rîului la o ridicătură de cițiva metri se întindea o poeană destul de mărișoară. În apropiere era o moară care pe vremuri se folosia de vîiagă pentru a învăegă pînzele de dimie, ear peste ogaș fume-gau ușor cîteva varniți unde se arde varul. Despre poenița aceia și acum mai circulă prin popor o multime de legende. Se zice că în vremi bătrîne locul acela s'a folosit de cimiter și că urieși ar fi îngropați acolo. Imi aduc aminte de un om bătrîn care imi povestea, că, săpînd elacolo după bani, a dat de un sicriu mare de stejar înlăuntru cu veșmintele unui om, care pe pept avea vreo cincisprezece bumbi mari de argint. Eu încă imi aduc aminte că am aflat mai mulți dinți de om. Nu departe de moară deadreptul de subt talpa muntelui izvorau ape limpezi cristaline, ear ceva mai sus se afla o peșteră care pe vremuri a servit multor haiduci de ascunzătoare, ear acuma se

zice că comoara acestora ar fi îngropată acolo și mulți oameni umblă să o găsiască.

O muere bătrînă din neamul Ionășconilor, pe care eu încă n'o apucasem în viață și care trăise peste 100 de ani, povestea că ar fi auzit dela mumașă, ear aceasta dela tatăsu, că în vremurile vechi, dela poeană peste culmea dealului „Si. Treime“, se află o vale numită „Ghiciu“ și că acolo ar fi fost vreodată sat turcesc. Ce e adevăr din toate acestea, nimenea nu știe, deoarece istoria nu pomenește nimic, ear arheologii nu se întrec să cerceteze aceste lucruri.

Dela poeană ceva mai în sus, după o altă cotitură de deal se deschide o lărgime mai mare; aici e o cruce și respîntiile drumurilor. În față și la dreapta se ridică „Rolul vechi“ și „Rolul nou“ două vîrfuri de munți maestoase cu sfînci seculare. Acolo sus se află vestita peșteră a Rolului, unde s'au cuibărit și au viețuit vestiții haiduci Adam Leșă, pe care l-au spînzurat la hotarul Orăviții și Adam Neamțu, spînzurat în Verșeț.

Totacolo sus în vîrfurile Rolului se vede craterul unui vulcan stîns, dovedind că din munții aceștia a izbucnit odinioară, între grozave cutremure de pămînt, foc și lavă. Acuma muntele e stîns cudesăvîrșire și rece.

La stînga se întinde o vale șerpuitoare, care se compune dintr'o admirabilă împletitură de munți și duce către „Poeana Iulii“.

Drumul ce duce către mănăstire e mai mult o potecuță strîmtă, presărată cu petriș mărunt și

Soții Bârsanu.

Răsfoiesc filele unui manual de estetică: Citesc despre artă, concepția, dezvoltarea și clasificarea ei. Arta teatrală e socotită între artele secundare. Așa dictă teoria artelor. Ear din învălmășeala gândurilor mele se zbuțumă o amintire. Un val molatic de simțiri își împrăștie undele și o dulce alintare mă cuprinde. Din această simțire, încetul cu încetul răsare o vedenie. Valul molatic își înteește adierea și murmurul lui cere glas de apărare, simțind arta teatrală nedreptățită. O ușoară lumină coboară, vedenia se deslușește: în sufletul meu văd pe soții Bârsan...

Cît de ridicoli sînt uneori teoreticienii. Cît de puternici se cred în a încătușa schintei dumnezeesti. Poate fi înlănuit prin cuvinte moarte un ce desăvîrșit, un ce genial?! Pestetot, se poate determina, în înguste limite, o putere, o desăvîrșire ce este aparte de om? Poți zice despre aceste: „de ici, până colo“?! Nu! Dar, lace m'as face tocmai eu, un simplu gregar, apărătorul artei teatrale! Reprezintanții ei, prin rezultatele lor obișnuite asupra mulțimei, că stăpînesc, că o ridică în regiuni mai senine, o fac îndeajuns aceasta.

O frumoasa seară de vară. Aerul răcoros atinge plăcut obrajii trecătorilor cari, cu pași grăbiți, nizuiesc înspre sala teatrului din Oravița. Bolta cerului era frumoasă, curată, în deplina splendoare a mulțimilor de stele. Licuria geana lor de lumină spre regina bolții, care trecea nepăsătoare, rece printre sumedenia gingașelor stelute. Luna sărbătoria împreună cu oamenii de jos. Și acolo sus era seninătate, bucurie. În semi-întunecul de lumină magică al lunii, grăbia mulțimea la o mai mare, mai puternică lumină, la un belșug de lumină... Dar ce minune! Stelele bolții au coborît? Și-au urit lăcașul lor din înălțimea albastră? Au părăsit nepăsătoare regină? O mulțime de stele, cu raze viorii, molatice, cu raze străpungătoare: erau frumoșii ochi ai Româncelor. Un murmur de dulce gălăgie stăpînia. Mii de clopoțele de aur își împrăștia glasul lor curat, ademenitor: erau risetele de veselie ale Consinzenelor. Atîta ispită, Doamne! Atîta mreje ademenitoare!.. Ca de un signal magic, această lume de

se aseamănă mult cu un tunel de verdeață. Dealungul cărării se scurge un părăiaș cu murmur lin și care în unele locuri dispăre de la suprafață pentruca mai la vale să repara din nou. O lină suflare de vînt recoros, încărcată de miremele pădurii, adia lin, ear codrii fremătau ușor. Deodată se auzi lin și domol un sunet metalic ce străbătea valea și se amesteca cu murmurul apelor și cu freamătul pădurii. Era clopotul mănăstirii.

Cînd am trecut de o cruce în formă de capelă, deunde drumul începea a fi tot mai peziș; undeva sus între ramurile înverzite ale copacilor, încunjurată de stînci prăpastioase, se vedea mănăstirea ce își ridică turnul în sus în întreaga ei splendoare.

Am ajuns. Norii se împrăștiară o clipă, albastrul limpede și curat al cerului strălucia deasupra noastră, ear o dungă de raze aurii ale soarelui învălu mănăstirea ca într'o haină de paiengeniș subțire. Crucea și globul de sus din vârful turnului, prinseră a scipi ca focul și părea un alt soare mai aproape de pămînt. De trei părți mănăstirea era încunjurată de stînci urieșe învechite, ce se ridicau în sus ca perețele și amenințau cu prăbușirea. Deasupra în creștetul alor trei stînci ascuțite se vedeau înfipte trei cruci albe.

Un călugăr tînăr cu fața oacheșă, pirlită de

nălucă stă nemișcată. Risetele încetează, murmurul dulce de odinioară dispăre. Stelele frumoase își țintesc vraja ochilor spre scenă. O dulce armonie străbate sala tixită... Un cîntec lin, vibrător își tînde aripile cînd molatic ciripind, cînd schimbîndu-și cursul domol în nuanțe puternice, dar fermecătoare. E frumoasa limbă românească acest cîntec. Cît farmec în simplele cuvinte. Un fior îmi pătrunde sufletul. Și așî vrea să sorb toată frumusețea, tot farmecul acesta, să-l duc în satul meu de copil vitreg!.. Simt cum sufletul îmi este înaripat. Cum se înalță, cum filfăe liber, cum s'a descătușat din lanțurile miazmelor străine!..

Eată puterea acelei schintei dumnezeesti, poreclită de oameni: artă! Ce puternic e artistul în avîntul său! Te răpește din lumea preocupărilor, te înalță în sferele frumosului ale idealului. Uiți, pe o clipă, că ești „om“! Uiți mizeria, uiți necazul zilelor maștere! Și în aceste sfinte clipe, o putere coboară în sufletul meu, o nădejde, care îmi întărește credința unui viitor mai bun, mai fericit!..

Se joacă piesa lui Labiche, Răzbunarea. Un tată disperat (d-nul Bârsan) de temperamentul sangvinic al fetei sale amozate. Bietul tată! E conturbat în toate afacerile sale de nebnatica-i fată, chiar și la cele mai delicate, îndeletniciri. La ras, gata să-și toace obrajii de aprigile gesticulări ale ficei. Era bietul moș, victima capriciilor ei. Ear fata (d-na Bârsan), un incarnat tip de fată răsfățată. Nu cunoștea pedeci. Toate poftele ei trebuiau satisfăcute. O tirană a jurului ei. Ear însușirea de a născoci fel de fel de șiretlicuri, atît de bine îi ședea, imitînd doar femeia! Toată mișcarea, toată mimica era fidelul interpret al fetei răsfățate. Ear cînd corpul îi era în repaus, vorbia lumina ochilor ei galeșî cari cuceriau toate!..

A doua piesă reprezentată a fost „Vinturătorii mării“ a lui Richepin. D-nul Bârsan, în rolul Bătrînului marinar, încărunțit pe negrele valuri ale mării. Talentul d-lui Bârsan l-au apreciat alții. Nicî nu voesc a repeta, ceiace de nenumărateori s'a spus. Doar atîta, că conflictul sufletesc al bătrînului marinar, l-am trăit împreună cu d-nul Bârsan. Ear reîntoarcerea fără veste a nepotului, care era crezut nimicit în valurile mării, nedumerirea marinarului pri-

soare, încadrată de păr și o barbă ca peana corbului, cu potcap și în rasă călugărească, ne întimpină.

Mănăstirea era o zidire veche, săracuță, numai cu turnul renovat, ear în apropierea ei se afla o casă veche dărăpănată al cărei acoperiș s'a tocit de vremuri. Înaintea mănăstirii era un zid prăbușit. Dedouăori a suferit din cauza apelor mari, care au măturat curtea și au săpat pămîntul și petrișul până la temeliiile sfîntului locaș. Noroc mare a fost, că bătrînii au săpat stîncă și acolo au pus temeliiile, altcum nu s'ar mai fi ales nimic din întreaga zidire.

Am întrebat, că dece nu se reparaază zidurile și locuința ce servește credincioșilor călători de adăpost și călugărilor de locuință.

— N'avem voe.

— Poate nu are sfîntul locaș parale?

— Nimic.

— Se poate?... Și unde este sumedenia de bani, venitele acelea colosale ce au încurs aci, căci din alîta bănet s'ar fi acoperit întreaga mănăstire cu aur și argint numai?

— Preoții antecesorii vor ști mai bine ce s'a făcut cu atîta bănet... Ei au să-și dea seama înaintea Judecătorului prea înalt.

— Dece nu se reparaază din fundațiunile mănăstirii?... Știu că are o fundațiune veche, de vreo 25-30 de ani.

cinuită de această împrejurare, a șters multe lacrimi pe ascuns.

Cutoatecă soții Bîrsan reprezintă două genuri dramatice opuse, cutoatecă sînt individualități create, dezvoltate deja, se întregesc. Toate contrastele acestea se unesc, potențînd efectul creațiunei lor. Ambii, îmi par, o singură personalitate, dar în două fețe. Unul reprezintînd tragicul, ear celalalt comedia vieții omenești.

Și acum, cînd îmi reamintesc toate acestea, cînd denou trăesc clipele acelea edificatoare, o rugăciune îmi tremură pe buze. Nu ne uitați nicî pe noi, cei cutropiți, soliilor unui mîndru viitor... Abateți-vă în cale și pela noi, prin părțile Panciovei, căci și noi simțim lipsa unei înfiorări sfinte, căci prea ne sînt inimile înțelepțite!.. Găsi-va loc în inimile voastre slabul meu glas?

L. Roșculeț.

CORESPONDENȚĂ.

Oravița-mont., la 19 Iul. n. 1911.

Onorată Redacție!

Cu toată smerenia și stima ce o păstrez On. Redacției, ca să nu să dea anză la interpretări greșite, vin a rectifica prima cronică referitoare la reprezintanții Bârsanu, din numărul 28 al „Progresului“.

Rezultatul atît moral cît și material al ambelor reprezintanții are a se mulțumi numai și numai artei desăvîrșite a soților Bârsanu. Aglomerația cea mare la teatru a fost semnul îmbucurător, că publicul românesc de pe aceste plaiuri se însuflește pentru tot ce e bun și frumos.

Dr. Liviu Cigăreanu.

Aviz.

1. Biroul Despărțămintelor aparținătoare Reuniunei învățătorești din eparhia Caransebeșului să grăbiască a trimite biroului central protocoalele adunărilor și raportul despre activitatea Despărțămintelor în a. c.

2. Fiind bibliotecarul central al Reuniunei învățătorești caransebeșene, d. Al. Onae, silit din cauza de morb a renunța dela postul de bibliotecar, cu agendele bibliotecii centrale este încredințată d-nișoara Sofia Florescu învățătoare în Lugoj căreia au să i-se trimită opurile împrumutate din biblioteca centrală a Reuniunei. Prezidiul.

— Aceasta de cîțiva ani a dispărut și nu se mai pomenește de ea, îmi răspunde tovarășul meu.

— De ai ști cum s'a chivernisit averea acestui locaș te-ai cruci, grăi maideparte tovarășul meu. Un singur om a fost care a luptat cu trup și cu suflet pentru binele și prosperarea mănăstirii și mult a jertfit din avutul lui pentru zidiri, pentru reparaturî, ca mănăstirea să se mențină în stare bunișoară. Și acest bărbat cu tragere de inimă pentru sfîntul locaș mai de mult a fost Nafir, ear de prezent fiul acestuia Alexe.

Maî este un călugăr bătrîn (cînd am fost eu, nu era acasă), care în urma bătrînețelor a slăbit așa de mult că nu e capabil a îndeplini slujba. Decîtevaori a căzut îndecursul liturgiei și a trebuit să se întreprupă slujba, căci nu era cine să-l înlocuiască. Călugărul cel tînăr care ar putea să săvîrșiască toate cele delipsă nu e încă hirotonit.

Ciudat detot mi-se pare un lucru, că bătrînul călugăr cu toate slăbiciunile bătrînețelor sale, prea multe voiajuri face. Știu că alți călugări cînd ajung o vîrstă atît de respectabilă, o rup cu luna de dinafară și se pregătesc pentru ceasul sfîrșitului...

Afară, deasupra culmilor cerul se întuneca totmăimult și norii negri se frămîntau pedeașupra învălînd vîrful munților în negreața lor. Am intrat în mănăstire. Înlantru e întunec din cauza stin-

IGIENA.

Igiena verei.

Fiecare anotimp își are igiena lui. Pentru ca omul să poată suferi căldura verii, chiar în țări cu o climă „temperată”, trebuie păzite anumite reguli de igienă.

Temperatura internă a corpului omenesc este de 37 centigrade; ea nu se poate ridica mai cu mult de 6-7 grade, fără ca viața trupului să nu fie compromisă: cînd ajunge la 44 grade, urmează în mod fatal moartea.

Pentru a lupta în contra căldurii de afară, natura ne-a pus la dispoziție un admirabil regulator automatic: transpirația sau înădușirea; sudoarea evaporîndu-se, produce o răcire a întregii suprafețe a corpului.

Cînd aerul de afară e cald și uscat, o urcare chiar mare de temperatură nu produce decît o variație neînsemnată în temperatura internă. Baks a putut suferi, timp de 7 minute, acțiunea unei temperaturi urcate de 99 grade fără ca temperatura sa proprie să treacă de 36.6 grade. Într'un caz, raportat Academiei de științe din Paris de Tillet în 1763, trei fete au putut să reziste timp de 10 minute la o temperatură de 131 grade, — un cuplor unde se poate frige carne și coace cartofi. În cazul acesta se produce pe corp o înădușire abundentă, care se evaporază repede producînd răcirea suprafeței corpului.

În aerul umed și cald, saturat de vapori de apă, lucrul se petrece cu totul altfel. Într'o baie de aburi sau în apă omul nu poate suferi o temperatură mai mare de 44 grade.

Vara boalele dominante sînt acelea ale tubului digestiv: holera, holerina, dizenteria, tifusul etc.

Regimul alimentar are decît o mare însemnatate. Fără să adoptăm într'un mod absolut regimul vegetarian, după d-rul Ox, e bine să nu mîncăm decît foarte puțină carne, de preferință carne albă; legumele verzi vor forma temeiul hranei.

Chestia beuturii deasemenea e însemnată. Trebuie să bem beuturile calde sau reci? Din instinct, alegem pe cele reci, chiar înghețate. E o greșală. Orientalii, Chinezii și Maurii se recoresc admirabil cu ceai cald. Beuturi alcoolice și lichieri deloc!

Hydroterapia trebuie să țină un loc de frunte în regimul de vară: băile, dușurile, cari în timp de eamnă n'au alt scop decît curățenia, devin foarte însemnate vara. Pelea este totdeauna un organ de exalație, de secrețiune și de regulare calorică a animalului. Trebuie dar să o ținem în perfectă stare de curățenie, pentru că toate funcțiile să se îndeplinească regulat. Păzind aceste cîteva reguli ușoare, putem înfrunta căldurile verii.

cilor ce se ridică pelingă ea în sus. Un aer cu miros de tîmbe plutia în întreg cuprinsul ei. Era liniște, numai apa ce izvorăia sub icoana Maicei Domnului șoptea lin. Cîteva candelice licăreau și ardeau liniștite înaintea unor icoane. Pe pereții atîrnau toffele de icoane. Strana e micuță, strîmtă și încărcată de cărți învechite, cu file unsuroase și scrise cu „potcoave”.

Cînd am ieșit din mănăstire, ne-au întîmpinat cîteva stropi de ploaie, mari și greoi. Ne-am adăpostit în casă și privim dela ferestre cum plouă afară tot mai des, ear arborii își frămîntau frunzișurile. În odaie era frig, pentru că dinjos era pivnița și numai o dușumeauă de scînduri subțirele și crepate ne despărțea. Am privit pe pereți. Picurii de ploaie se prelingeau încet, la început rar, apoi tot mai des, la început puțin, apoi tot mai mulți...

Mănăstirea are o bibliotecă destul de frumoasă, poate ar fi și mai mare, dar părintele Macarie a cam înjumătățit-o...

După ce a încetat ploaia am ieșit afară. Cerul prinsese a se limpezi, norii fugeau înspăimîntați, alungați de razele soarelui. De pe frunzișuri și în locuința de pe bagdadie se prelingeau stropii de ploaie și picurau încet...

FELURIMI.

De ce natură e cutremurul de pe șesul Ungariei? Specialiștii arată că se datorește unor căderi a paturilor adînci și îndoite, ce se află subteranul ce acopere Alföld-ul dintre Tisa și Dunăre. Prin urmare nu e de natură vulcanică. Faptul că din unele prăbușiri la Kecskemét sau aiurea a năvălit apă sau gazuri, nu e de mirare. La adîncime vor fi pături de lignit sau de petrol.

Cum e vremea? Centrul de apăsare din Anglia a înaintat încet spre răsărit și a ajuns la Berlin și la Viena. De aceea căldura a crescut mult în acele părți. Alt centru de apăsare mare era în Italia. Acesta trece pela noi. Mergem, deci spre căldură foarte mare. Nefiind aerul în Europa așa de umed ca în America, ridicarea temperaturii nu va pricinui nenorociri.

CRONICA.

În mica dare de seamă apărută în numărul trecut asupra concertului de orgă ce s'a dat în biserica rom. catolică din localitate, ne-a scăpat din vedere a înșirui între excelențele cîntărețe și pe d-șoara *Delia Trăilă*, cunoscută îndeobște de o cîntăreață bine instruită, dispunînd și de o voce de alto catifelată, cu care ne face cinste și între străini.

Cine crede că am omis dinadins numele, chiar al d-șoarei *Delia Trăilă*..., n'are minte disciplinată.

Eminent student de cl. IV. al liceului din Caransebeș *N. Mitâr*, nepotul veteranului preot *Damaschin Mitâr* din *Cârnecea*, a încetat din viață, doborît fiind de o crudă boală, provenită din receală. Odihniască în pace!

D. Simeon Popescu, harnicul director al „Ancorei”, în tovărășie cu cîteva țărani români va cumpăra moșia de 500 jug. cat. din hotarul Gherenișului.

Invitare la producțiunea ce o va arangea Reuniunea gr. cat de cîntări „Concordia” din Oravița-rom., cu concursul d-nului inv. *Valeriu Sas* din Nevrincea, Mercuri la 2 August st. n. 1911 (în ziua Sf. Ilie) în Grădina dela „Coroana Ungară” din Oravița-montană, sub conducerea d-lui inv. Ioan Bogdanu, cu următorul program: 1. * * * „Doina haiducească”, chor bărbătesc cu soli. 2. C. Savu: „Dragostea dintăi”, chor mixt cu solo de sopran. 4. Speranță: „Solomon unguresc”, anecdotă predată de d-nul Valeriu Sas. 4. I. Vorobchievici: „Mănăstirea Putnei”, chor bărbătesc cu solo de bariton. 5. „Răsunet dela Crișana”, chor mixt cu solo de bariton. 6. A. P. Bănuț: „Achim filăru”, monolog comic predat de d-nul Valeriu Sas. 7. „Vlăduțul mamei”, comedie originală cu cîntece într'un act de I. Lupescu. Persoanele: Vlăduțul mamei, comic (cam prost): d-nul *Ioashum Iana*; Costică Simionescu, tînar nobil: d-nul Dim. Neda; Moșul Eftimie: d-nul P. Iana; Un țaran: d-nul Alexa Vodă; Sevasta, mama lui Vlăduț: d-șoara Măria Sulea; Smarandița, fca lui Moș Eftimie: d-șoara Eliza Vodă; Țăranii și țărance. După producțiune joc. Inceputul la 8 1/2 ore seara. Prețul intrării de persoană: loc I. 1-20 cor., loc II. 1 cor., loc III. 60 filerl.

Însfîrșit o veche dorință a publicului nostru a ajuns în pragul împlinirii, grație agilității unor concetățeni ai noștri cu tragere de inimă pentru înălțarea pitorescului nostru orașel montan. Cum se vede din chemarea de pe contrapagină, la care nădăduim că va participa grosul publicului nostru, la 15 de August a. c. se va începe circulația autobusurilor pe strada principală.

Rozalia Puiu și *Pavel Velceleanu* (Oravița) logodiți.

Edith, fca de 2 ani a proprietarului d'acîi *Robert Fischer* a trecut la cele eterne. Fie-i somnul lin!

Marți la 18 Iulie st. n. a reposat *Aurel Maria*, consilierul de contabilitate al Comunității de avere din Caransebeș.

Atragem atenția On. noștri cititori asupra anunțului de pe pag. 4. a simpaticului nostru negustor *Albert Iancus*.

Reuniunea de citire și cîntări gr. or. rom. din Oravița-română invită cu toată stîmă la producțiunea, ce o va arangea Mercuri la 20 Iulie (2 August) 1911 (Sf. Ilie) în Grădina de tir (Schützengarten) din Oravița-montană, sub conducerea dirigentului său inv. Carol Lazăr, cu următorul program: 1. Mureșanu: „Trecuți valea”, chor mixt. 2. Vidu: „Negruța”, chor mixt cu soli. 3. Ionescu: „Toaca”, chor mixt. 4. a) Spacovici: „Hora Dobrugeană”; b) Musicescu: „Stăncuța”, choruri mixte. 5. Vidu: „Peste deal”, chor mixt cu soli. Teatru: A) „Țiganul la țîrg de vite”, dialog comic predat de d-nii Gh. Fara și Vasile Lupșor. B) „O Simbătă norocoasă”, comedie în 3 acte I. V. Persoanele: Ilie, țaran bețiv: d-nul Gh. Sterianu; Sofia, femeia lui: d-șoara Ana Tămaș; Oprîța, fca lui Ilie: d-șoara Ana Epure; Gheorghită, prietenul lui Ilie: d-nul Ioan Iana; Trie, fiul lui: d-nul Gheorghe Găicea; Adam, jurat comunal: d-nul Ilie Iana; Anuța, femeia lui: d-șoara Ecaterina Jura; Viorica, fca lui Adam: d-șoara Floarea Ghitera; Păun, țaran: d-nul Dimitrie Frenț; Călin, fiul lui Păun: d-nul Gh. Bogdanu; Dragoș, prietenul lui Păun: d-nul Ioan Cărbăș; Executorul: d-nul Ioan Zarcu; Jandarmul I.: D-nul Corneliu Cotirlă; Jandarmul II.: d-nul Gheorghe Cărbăș. După producțiune urmează joc. Inceputul la 8 1/2 ore seara. Prețul intrării de persoană: loc I. 1-40 cor., loc II. 1 cor., loc III. 60 filerl. Bilete de intrare se vînd la d-nii Gheorghe Bogdanu comerciant, Gheorghe Cotirlă casierul Reuniunii și seara la cassă.

S'a încuviințat înființarea unui *subconsulat englez în Ardeal*, cu reședința la Cluj sau Brașov.

Un grup de preoți, profesori și învățători din Bucovina au vizitat mănăstirea Bistrița, mănăstirea Neamțului, Cetatea Neamțului și Humuleștiul lui Creangă.

Ovreul Rafael Kafka din Cărmăzinești (tractul Iliei) a trecut la creștinism primînd sf. botez Duminică la 25 Iunie a. c. în biserica ortodoxă română de acolo.

Profesorul american Carner a adus din Africa un orangutan și un cimpanz, pe cari i-a învățat să vorbească — englezește.

Pontificalele Romei a hotărît ca unele sărbători ale bisericii romano-catolice să se țină în Duminicile cele mai apropiate ale săptămîinei. Hotărîrea aceasta privește deocamdată numai Roma.

Anglia a sărbătorit zilele trecute aniversarea de osută de ani dela nașterea lui *Simpson*, inventatorul cloroformului.

Prof. dr. Chiricescu dela facultatea teologică din București a fost exclus pentru totdeauna din învățămînt pentru că a dat publicității o scrisoare intimă primită dela prietenul său fostul mitropolit primat.

Germania voește să introducă monopolul petrolului.

Membrii Reuniunii învățătorescîi din *Despărțămîntul Oraviței*, cari au cărți împrumutate din Biblioteca despărțămîntului, să le trimită bibliotecarului, ca să-și poată face raportul recerut pentru adunarea generală.

Săpîndu-se o pivniță în Viena, s'a dat peste scheletul unui animal fosil. Specialiștii au constatat, că era un *Dinotheriu* (un fel de elefant) cu colții așezați în falca de jos. Trăia în părțile acestea înainte de începutul vremurilor reci ale epocii glaciare, cînd, unde e Viena acum, era ca'n Africa de azi în părțile din jurul lacurilor celor mari.

x De vînzare 26 pogoane de pămînt arabil în hotarul Comorștei; a se întreba la Administrația noastră.

x Mobila întreagă dintr'o sufragerie elegantă din localitate se vinde cu preț convenabil. A se întreba la Administrația noastră.

x Acții de dela bănci românești se cumpără și vînd la Administrația revistei noastre.

x Fumători de țigarete! Unițivă împotriva enormei scumpiri a țigaretelor! Nu cruțați osteneala! Folosiți tuburile *Jacobi-Antinicotin* sau hîrtia de țigarete „*Otoman*” (Cap-de-Turc) și „*Tip-Top*” (cu capătul aurit).

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate.

Reclama e sufletul comerțului. — Prin reclamă la progres!

Chemare.

On. Public din Oravița și jur este prin aceasta rugat a se prezenta mine, Duminecă, la 23. a. c. la 10½ ore a. m. în **Grădina de tir** la o coferință prealabilă ce se va ține în scopul alcătuirii unei societăți pentru introducerea și în orașelul nostru deocamdată a duor **autobuse**, ce vor circula din 15 Aug. c. dela gară până la Grădina publică (Promenadă).
Oravița, 21. Iulie 1911.

Convocătorii.

In prăvălia lui

I. HAMBURGER

(Casa Klein) în Oravița
se capătă

Ciment foarte bun din Beocin
cu preț moderat.

In „Farmacia bătrână“ a lui

Max de Knoblauch,

nou renovată, și ajustată modern, serviciu
x-7 prompt și culant.

Albert Jancsus

primind prăvălia lui

**G. Ivaskovits din strada principală
„La mîța neagră“**

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cirpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Oraviții încă se efeptuesc cu promptitudine.

10 porunci ale agronomului,

foarte însemnate în economie, le capătă orî cine gratis, franco posta, decî fără nicio cheltuială, cine scrie după ele la **Apotecariu Trnkoczy în Laibach**, în Kraina, Austria.

Cine vrea marfă bună, să tîrgue în
băcănă

GHEORGHE BOGDANU

peste drum de biserică din Oravița-rom.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin băbăi de-ai noștri de toată încrederea.

Aviz.

Cu toată cinstea avizez onoratul public rom. din Oravița și jur, că mi-am deschis în Oravița-rom. peste drum de biserică ort. rom. (ceva mai însus) o mare

măgăzie de lemne,

avînd în depozit: toffelul de scînduri, lăteți, grinzî, corni, șindilă și lemne de foc, cu **prețuri absolut solide**, oferind și deplină garanță pentru marfa liferată.

Nădăduesc că frații mei Români din Valea Carașului mă vor găsi vrednic de încredere.

Cu toată stima

Dimitrie Draghicî,

fost magaziner la firma Bibel.

„PLUGARUL“

societate pe acții din Cacova

x-30

dă

5-6%

și plătește și darea după depunerii.

Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6-7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigуреază vite și mijlocește cumpărarea de mașini agronomice.

Fumători de țigarete!

Uniți-vă împotriva enormei scumpiri a țigaretelor! Nu cruțați osteneala de a folosi

Tuburile

Iacobi Antinicotin

sau **Hirtia de țigarete**

„**Ottoman**“ (Cap-de-Turc)

și „**Tip-Top**“ (Cu capătul aurit)

La

Tipografia „Progresul“

în Oravița

se capătă

toffelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Farmacia „La Sf. Gheorghe“, Oravița

vias-vis de prăvălia lui R. Goldstein în strada principală.

In farmacia mea, arangeată modern, ce capătă înafară de

tot soiul de medicamente și diferite parfumuri

franceze, engleze, pudră, săpunuri

și alte articole de tot felul atit pentru țerance, cît și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

ADOLF GROS, apotecar.